

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående viss ändring i kungörelsen angående frivilligt bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 276, av herrar *Carlsson* i Bakeröd och *Hansson* i Skediga har hemställts, att riksdagen ville besluta, att 18 § kungörelsen den 20 juni 1941 (nr 579) angående frivilligt bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur erhåller förslagsvis följande ändrade lydelse:

»I samband med — — — (lika med nu gällande lydelse) — — — 19 och 20 §§. Statsbidrag må ej utgå med högre belopp än etthundra kronor för varje jämlikt 19 § nedslaktat djur eller om djuret är under ett års ålder med femtio kronor för varje sådant djur och ej heller med mera än sammanlagt ettusen kronor till en och samma djurägare. I särskilda fall, där så för tuberkulosens effektiva bekämpande befinnes nödvändigt, må dock hushållningssällskap efter behovsprövning och medicinalstyrelsens hörande kunna till en och samma djurägare utanordna högst ettusen kronor utan hinder av bestämmelsen att ersättning för djur utgår med högst etthundra respektive femtio kronor.»

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för detta yrkande, hänvisas till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttranden av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen.

Till ledning vid bedömande av det i motionen avhandlade spørsmålet anser sig utskottet böra giva följande redogörelse.

Enligt kungörelsen den 10 december 1912 (nr 376) angående villkoren för erhållande av understöd vid bemödanden till förekommande och hämmande av tuberkulos inom mindre ladugårdsbesättningar kunde understöd, som icke fick överstiga 300 kronor, tilldelas djurägare, vilkens odlade jord icke översteg sammanlagt 50 hektar och som idkade jordbruk som huvudsaklig näring eller väsentlig binäring samt visade sig underhålla sin kreatursbesättning huvudsakligen genom eget pålägg.

Såsom ett led i strävandena att vid sådan nedslaktning, som ägde rum i anledning av inträffad foderbrist, i första hand spara produktionsdugliga och friska djur tillkommo sedermera genom statsmakternas beslut vid 1940 års urtima riksdag bestämmelserna i kungörelsen den 11 oktober 1940 (nr 868) angående statsbidrag för utrensning av tuberkulos inom vissa nötkreatursbe-

sättningar. Jämlikt sistnämnda bestämmelser utgick statsbidrag för varje nedslaktat tuberkulöst nötkreatur med 100 kronor eller om djuret var under ett års ålder med 50 kronor. Bidrag fick dock icke utgå till en och samma djurägare med mera än sammanlagt 500 kronor och ej heller med högre belopp än 150 kronor för varje nyanskaffat djur eller, om djuret var under ett års ålder, med 75 kronor för varje sådant djur.

Enligt den nu i ämnet gällande kungörelsen den 20 juni 1941 (nr 579) angående frivilligt bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur, varigenom de nyssnämnda kungörelserna nr 376/1912 och nr 868/1940 upphävts, må jämlikt ovan berörda 18 § i samband med utrensning av tuberkulos inom mindre nötkreatursbesättningar hushållningssällskap, som Kungl. Maj:t bestämmer, i mån av tillgång å därtill anvisade medel bevilja statsbidrag för anskaffning av tuberkulosfria nötkreatur under villkor som angivas i 19 och 20 §§ i kungörelsen. Statsbidrag må ej utgå med högre belopp än 100 kronor för varje jämlikt 19 § i kungörelsen nedslaktat djur eller, om djuret är under ett års ålder, med 50 kronor för varje sådant djur ock ej heller med mera än sammanlagt 500 kronor till en och samma djurägare.

Statsverkets kostnader med anledning av bestämmelserna i fråga skola bestridas från anslaget till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjursjukdomar: Åtgärder mot tuberkulos hos nötkreaturen.

Medicinalstyrelsen har i ärendet anfört följande:

Vid förslag till bestämmelser rörande ifrågavarande bidragsverksamhet ha medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen i betänkande den 22 januari 1941 angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur förutsatt, att bidrag i regel endast skulle ifrågakomma till innehavare av sådana småbesättningar, i vilka tuberkulosbekämpande enligt den kliniska (Ostertagska) metoden icke kan väntas medföra framgång. Dock förekomma givetvis såsom i motionen anförts fall, då en snar utrensning av tuberkulos även inom en något större besättning kan vara av synnerlig betydelse för tuberkulosbekämpandet inom visst område.

Styrelsen har på grund därav intet att erinra mot en höjning av maximibeloppet till en och samma djurägare från 500 kronor till 1,000 kronor. Såvida i motionen framförd hemställan i detta hänseende bifalles av Riksdagen, finner styrelsen en ingående prövning önskvärd av ansökningar om bidrag från innehavare av större besättningar än 15 nötkreatur. Finner hushållningssällskap skäl föreligga att i nämnt fall bevilja bidrag, synes beslutet dock böra underställas medicinalstyrelsen för godkännande, innan utbetalning sker.

Beträffande förslaget att maximibeloppet i vissa fall må utbetalas utan hinder av bestämmelsen om en högsta ersättning för varje djur befarar styrelsen, att, om ett *uttryckligt medgivande* härom intages i 18 § kungörelsen nr 579 år 1941, detta kan hava till följd att många djurägare komma att framställa anspråk på maximibeloppet, utan att bärande skäl föreligga för beloppets medgivande.

Då dessutom redan nu möjlighet torde förefinnas för Kungl. Maj:t, att efter framställning i särskilda fall lämna dispens från beloppets i paragrafen angivna begränsning, kan styrelsen icke tillstyrka det ifrågasatta tillägget.

Lantbruksstyrelsen anför i huvudsak följande:

Nu gällande bestämmelser ha tillkommit i syfte att underlätta tuberkulosbekämpandet inom sådana mindre besättningar, där den kliniska metoden i allmänhet icke kan med fördel tillämpas på grund av föreliggande svårighet att anordna reaktionsfri avdelning inom besättningen. Uppenbart är emellertid, att sjukdomsbekämpandet inom områden med allenast ett fåtal smittade besättningar bör kunna i avsevärd grad underlättas, om vederbörande djurinnehavare även med ett något större antal djur lämnas ett mera effektivt ekonomiskt stöd än vad för närvarande är fallet för en snabb utrensning av sjukdomen inom besättningen.

Lantbruksstyrelsen vill därför förorda att hushållningssällskapen beredas möjlighet att bevilja ett från högst femhundra kronor till högst ettusen kronor förhöjt totalt ersättningsbelopp till en och samma djurägare.

Av liknande skäl torde det även understundom bliva nödvändigt att bringa det för varje djur beräknade bidraget i något bättre relation till gällande priser å livdjur än som för närvarande är förhållandet. En sådan åtgärd skulle emellertid kunna tagas till intäkt för framställningar i syfte att erhålla en liknande förhöjning av motsvarande bidrag för djur, som nedslaktas inom så kallade tuberkulofria områden. Detta kan emellertid icke anses vara av behovet påkallat med hänsyn till sjukdomsbekämpandet, då utrensning av tuberkulösa djur inom ifrågavarande områden är obligatorisk. Motionärerna ha ej heller ifrågasatt någon generell ändring av gällande högsta bidrag per djur men föreslå, att hushållningssällskap må efter behovsprövning och medicinalstyrelsens hörande till en och samma djurägare kunna undantagsvis utanordna högst ettusen kronor utan hinder av förenämnda bestämmelse rörande visst bidrag per djur räknat d. v. s. att under vissa förutsättningar höja ersättningen per djur. Lantbruksstyrelsen anser sig böra även i nämnda del tillstyrka bifall till motionen.

Såsom framgår av det föregående må enligt nu gällande bestämmelser statsbidrag för ifrågavarande ändamål utgå med högst 100 eller, om djuret är under ett års ålder, högst 50 kronor för varje nedslaktat djur. Till en och samma djurägare må dock icke utgå mer än sammanlagt högst 500 kronor. Enligt förarbetena till bestämmelserna avses nämligen ersättning i regel icke skola ifrågakomma till andra än innehavare av mindre kreatursbesättningar, där tuberkulosbekämpande enligt den kliniska metoden icke kan förväntas medföra framgång. Härutinnan föreslås i motionen följande ändringar, nämligen dels att maximibeloppet till en och samma djurägare skall höjas från 500 till 1,000 kronor, dels ock att sistnämnda maximibelopp i vissa fall skall kunna utbetalas utan hinder av bestämmelsen om en högsta ersättning för varje djur.

Utskottet finner flera av de i motionen framlagda synpunkterna beaktansvärda. Sålunda torde finnas fall, då en snabb utrensning av tuberkulos även ur något större besättningar kan vara av betydelse för tuberkulosbekämpandet inom viss ort. Understundom torde jämväl behov föreligga att bringa det för varje djur beräknade bidraget i bättre överensstämmelse med rådande priser på livdjur. Utskottet får emellertid erinra om att de nu gällande maximibeloppen för ifrågavarande ersättningar stå i överensstämmelse med de ersättningar, som inom s. k. tuberkulofria områden utgå för tvångsvis nedslaktade infekterade djur. Jämväl inom andra avsnitt av tuberkulosbekäm-

Utskottet.

pandet torde finnas föreskrifter om ersättningar, som i viss mån kunna sägas ansluta sig till de i förevarande ärende påtalade. Därest överensstämmelse mellan samtliga hithörande bestämmelser fortfarande skall äga bestånd, synes därför vid ett bifall till motionen en allmän översyn av nämnda bestämmelser bli erforderlig. Till en sådan omarbetning av gällande bestämmelser kan utskottet av flera skäl icke giva sitt tillstyrkande. Utskottet förutsätter dock, att Kungl. Maj:t om förhållandena så påkalla vid utarbetandet av 1944 års statsverksproposition tager de av motionärerna framlagda förslagen under övervägande.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 276, i den mån den icke kan anses besvarad med vad utskottet ovan anfört, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 maj 1943.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 40.
